

EKOSYSTÉMY – LOUKY A PASTVINY

Luční stanoviště

- přirozeně zřejmě jen maloplošně (ale četně ve světlých lesích !)
- větší souvislé plochy vytvořeny lidskou činností
- obhospodařování: jednosečné či dvousečné louky
- vliv podkladu a míry vlhkosti, případně odvodnění, míra hnojení

Bezkolencové louky:

- nehnojené, jednosečné, vlhké až občas zamokřené louky od nížin až do podhůří
- bezkolenec modrý, bukvice lékařská, ostřice, ocún jesenní, kosatec sibiřský, hořec hořepník, čertkus luční...

Pcháčové louky:

- hnojené, vlhké až občas zamokřené louky, dna údolí...
- na výživných půdách (na místech přirozeného výskytu olšin)
- blatouch bahenní, řeřišnice luční, pcháč zelinný, děhel lesní, prstnatec májový, pomněnka bahenní, kostřava luční...

EKOSYSTÉMY – LOUKY A PASTVINY

Psárkové louky:

- vysokostébelné luční porosty na zaplavovaných (aluviálních) loukách
- závisí na pravidelných záplavách a na pravidelném kosení
- psárka luční, kostřava luční a k. rákosovitá, šťovík tupolistý, kostival lékařský, pryskyřník plazivý...

Totenové louky:

- louky v nivách
- krvavec toten + další vlhkomilná flora

Ovsíkové louky:

- hnojené, středně vlhké dvousečné louky od nížin do pahorkatin
- na místě doubrav a dubohabrových hájů, jsou druhově bohaté
- ovsík vyvýšený, kostřava červená, zvonek rozkladitý, kakost luční, kozí brada luční, rozrazil rezekvítek, srha luční, kopretiny...

Trojštětové louky:

- hnojené, středně vlhké louky, na svazích, jedno- i dvousečné
- na místech původních horských i podhorských bukových, jedlobukových a smrkových lesů
- rdesno hadí kořen, trojštět žlutavý, kerblík lesní, kakost lesní, lipnice luční, jetel luční, knotovka lesní, chrpa parukářka...

EKOSYSTÉMY – LOUKY A PASTVINY

„Orchidejové“ louky:

- nehnojené louky na vápnatých nebo flyšových podkladech, sušší i vlhčí, kosené nebo zpásané, často svažité
- solitérní stromy a/nebo pásy křovin, příp. prameniště
- zbytky stepí, lesostepí, luční ekosystémy nebo bývalé i současné pastviny, pozůstatky pastevních lesů, bývalé sady...
- bohatá další flora (kosatce, mečíky, lilie, ocúny...), částečně i fauna

Horské louky a horská bezlesí nad hranicí lesa

Subalpínské vysokostébelné trávníky

Alpínské trávníky

Alpínská keříčková vegetace (*horská vřesoviště + brusnicová vegetace*)

Vysokobylinná vegetace a vegetace horských niv

EKOSYSTÉMY – LOUKY A PASTVINY

Horské louky a horská bezlesí nad hranicí lesa

Subalpínské vysokostébelné trávníky:

- na chráněných místech; dominance třtin (t. chloupkatá, t. rákosovitá), bika bělavá...
- druhová bohatost proměnlivá (hořec tolitovitý, lilie zlatohlavá, [kýchavice](#)...)

Smilkové trávníky:

(Zapojené alpínské trávníky, Subalpínské smilkové trávníky, Podhorské a horské smilkové trávníky)

- na plošinách a mírných svazích, s hlubší půdou, ale chudou na některé živiny
- přirozené i druhotně vzniklé
- smilka tuhá, kostřava nízká, k. červená, prha arnika, někde i hořce...

Fauna horského bezlesí:

- obratlovci: pěvuška podhorní, linduška luční, myšivka horská
- řada bezobratlých: vrkoč *Vertigo arctica*, střevlíčci, drabčící, okáči, chvostoskoci...

EKOSYSTÉMY – LOUKY A PASTVINY

Horské louky a horská bezlesí nad hranicí lesa

Květnaté alpské louky a pastviny

- často na vápencovém podkladě, často druhotně vzniklé

Společenstva lavinových drah:

- velmi specifické podmínky: závětrí, vlhkost, periodický vliv lavin
- „botanické zahrady“ hor: Velká kotlina (Jeseníky)
Úpská jáma v Obřím dole (Krkonoše) aj.

EKOSYSTÉMY – LOUKY A PASTVINY

Pastviny:

- extenzivní: malý počet kusů dobytka, toulavá pastva
- intenzivní: vysoký počet zvířat, setrvalost na místě, sešlap

PROBLEMATIKA OCHRANY LUK A PASTVIN

Nejvýznamnější důvody znehodnocení nebo zániku:

- hnojení
- dosazování (např. jetelotravní směsí)
- výhradně strojní obhospodařování
- zarůstání po ukončení hospodaření (křovinami, lesem)
- přeměna na ornou půdu
- výstavba všeho druhu
- intenzifikace pastvy
- celoplošná seč

Krajinotvorný a stabilizační efekt luk a pastvin

- krajinotvorný efekt
- estetický efekt v době květu
- stabilizační efekt: eroze půdy mnohem nižší než u půdy orné

PROBLEMATIKA OCHRANY LUK A PASTVIN

Hnojení luk a jeho vliv na druhovou rozmanitost flory

Dávka dusíku (kg/ha)	Počet druhů rostlin
0	65
50	49
100 *	39
150 *	33

* Vymývání dusíku 1,5 - 2 x vyšší než u nehnojených luk

Důsledky:

- drastické snížení populací hořců (**hořec Kochův †**), hořečků, šafránů...
- výrazný úbytek lilií, kosatců, některých druhů zvonků, orchidejí...
- následné oslabení či vymizení populací na ně vázaných živočichů.

PROBLEMATIKA OCHRANY LUK A PASTVIN

Způsoby péče o luční ekosystémy

- výběr období pro seč
- pokud možno **ne** strojní sečení, **ne** rotační sekačky!
- mozaikovitě strojní sečení: nechávat pruhy, plochy či lemy neposečené: nejméně 1/3 plochy (u suchých luk), 1/5 u vlhkých l. (ty pak séci či přepást jindy v sezoně či napřesrok)
- nehnojit, nedosazovat
- ponechat solitérní stromy či keře
- řízené vypalování: při výskytu druhů raných sukcesních stadií (jen v zimě, ne každoročně, vždy jen část lokality, zabezpečení)
- narušování drnu: při výskytu druhů raných sukcesních stadií

Způsoby péče o pastevní ekosystémy

Obnova pastvy (extensivní):

- rotační (cyklická) pastva
- kontinuální pastva (nízký počet zvířat !)
- jednorázová pastva (výběr období !)
 - přepásání: velmi krátký pobyt zvířat v předjaří či na podzim
- případné odstraňování náletu dřevin, avšak ponechání solitérních stromů nebo pásů a skupin křovin (zvláště u bývalých křovinatých pastvin)